1849. No. 73.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 11 SEPTEMBER.

De GOUVERNEUR van *Friesland*,

Brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat op heden invorderbaar gesteld, en tot dat einde afgezonden is, het primitieve Patentkohier, over de dienst 1849/50 van de Gemeente *Harlingen*, en dat men tegen verkeerde of te hooge aanslagen, welke in voormeld kohier mogten bestaan, of worden verondersteld, zich, bij reclame, gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, zal kunnen voorzien, mits zij behoorlijk ingerigt en met de vereischte bijlagen voorzien, binnen *drie* maanden na den dag van afkondiging van het kohier, zijn ingediend, des verkiezende bij den Controleur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen in de Divisie van de Contrôle *Harlingen*.

Den belanghebbenden wordt verder aangeraden, op dezen termijn van indiening wel te letten, aangezien zij, bij overschrijding daarvan, door eigene schuld, zouden hebben veroorzaakt, dat op hunne reclames geen acht konde worden geslagen.

Leeuwarden, den 7 September 1849. *De Gouverneur*, VAN PANHUIJS.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 7 September 1849, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 9,30.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . . - 128,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . - 128,00.

Leeuwarden, den 8 September 1849. *De Gouverneur van Friesland*, VAN PANHUIJS.

Bekendmaking aan de Schipperij.

Aan de belanghebbenden wordt bij deze bekend gemaakt, dat ter herstelling van eenige gebreken aan de *dubbelde Draaibrug*, gelegen in den grooten Weg naar de *Overijsselsche Grenzen*, over het vaarwater de *Nieuwe Wetering* bij de *Oude Schouw*, de doorvaart der beide openingen voor Schepen met staanden mast en hoogen bovenlast, tijdelijk zal zijn gestremd en wel:

de *Noorder-doorvaart* van Donderdag den 13 tot en met Maandag den 17 dezer, — en

de *Zuider-doorvaart* gedurende Dingsdag en Woensdag den 18 en 19 daaraanvolgende.

Leeuwarden, den 10 September 1849. *De Gouverneur van Friesland*, VAN PANHUIJS.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der stad *Leeuwarden*, berigten bij deze, dat, volgens ingekomen officiële rapporten, sedert den 2 dezer, toen nog 5 cholera-lijders in behandeling bleven, er tot en met den 9 dezer zijn bijgekomen 2, dat er overleden is 1, hersteld 1, en alzoo nog onder behandeling gebleven 5 patienten.

Leeuwarden, den 10 September 1849. *Burgemeester en Wethouders voornoemd*, VAN BOELENS.
Ter ordonnantie van dezelve, M. S. DE WAL.

'S GRAVENHAGE, den 8 September.

Z. M. de Koning heeft, bij besluit van 4 September jl., goedgekeurd en geagreëerd de opklimming der kommandeuren in de Duitsche orde, Balye van Utrecht, welke ten gevolge van het overlijden van graaf *W. van Quadt Wijkradt Isny* kan plaats hebben, alsmede: 1°. van graaf *W. F. C. Bentinck*, tot kommandeur van Schoonhoven; en 2. van graaf *G. van der Recke Volmerstein*, tot eersten jonkheer.

— Van eene geloofwaardige zijde verneemt men, dat op eergisteren door Z. M. de reorganisatie van het leger is goedgekeurd; deze zou meer bepaaldelijk plaats hebben met betrekking tot de cavalerie; de thans bestaande 4 regementen zullen geformeerd worden tot 2 regementen zware en 2 regementen ligte dragonders, waardoor het wapen der lanciers zal komen te vervallen; ten opzigte der infanterie zal er slechts eene verandering van indeeling plaats hebben.

— Men meent uit eene goede hand te weten dat Z. Exc. de minister van Marine *Rijk*, benevens de secretaris-generaal *Quarles van Ufford*, stellig met 15 September zullen aftreden, en zulks niettegenstaande alle daartoe van hoogerhand aangewende pogingen. Van de vermoedelijke opvolgers van beide genoemde heeren, schijnt nog niets met zekerheid bepaald te zijn.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 5 dezer, is ingekomen eene missive van den heer staatsraad, directeur van 's Konings kabinet, waarbij op Zr. Ms. last, ingevolge art. 114 der grondwet, kennis gegeven wordt, dat de Koning bewilligd heeft in acht voorstellen van wet, die door de Kamers der Staten-Generaal waren aangenomen. — *Aangenomen voor kennisgeving.*

Een adres van korenmolenaars wordt naar de commissie verzonden. Zij verzoeken de afschaffing van den accijns op het gemaal. De commissie tot de verzoekschriften doet verslag:

I. Bij monde van den heer *Wijnaendts:* 1°. op een adres van Gedep. Staten van Friesland, die een afschrift aanbieden van een verzoekschrift, dat van wege de prov. staten aan den Koning is gerigt, strekkende tot verhooging van de bezoldiging van den griffier der staten van Friesland. De commissie, hoezeer hulde doende aan de bedoelingen der prov. staten van Friesland, meent niet anders te kunnen voorstellen, dan nopens dit adres over te gaan tot de orde van den dag. — *Daartoe wordt besloten.*

2°. Op een adres van 1198 inwoners van Friesland, op een adres van 26 ingezetenen uit dezelfde provincie, en van 132 ingezetenen der grietenij Westdongeradeel, die mede bedenkingen voordragen tegen het ontwerp van gemeentewet. — *Nederlegging ter griffie.*

II. Bij monde van den heer *van der Linden:* onder anderen op een adres van *D. Lammers*, te 's Hage; van mr. *Paëhlig* en 21 andere advocaten te Groningen, houdende bedenkingen tegen de verwerping der voorgestelde patentpligtigheid der advocaten, en van veen-arbeiders in Groningen, die hunne goedkeuring hechten aan de voorgestelde afschaffing der belasting op den turf. — Hoewel het ontwerp, waartoe deze adressen betrekking hebben, ingetrokken is, zoo is het waarschijnlijk, dat op deze zaak in de volgende zitting der Kamer zal worden teruggekomen, en uit dien hoofde stelt de commissie voor deze adressen ter griffie neder te leggen. — *Besloten.*

De heer *v. Rosenthal* heeft verder te kennen gegeven, dat men bij het onderzoek van de wet, betreffende de handel-maatschappij, in de afdeelingen den wensch heeft geuit, om volledig te worden bekend gemaakt met de redenen, die de regering hadden genoopt om in 1844 de schuld van den staat aan deze maatschappij slechts gedeeltelijk te kwijten. In het verslag der rapporteurs is daarvan melding gemaakt. De regering heeft bij hare memorie van antwoord gemeend de leden te moeten verwijzen naar de mededeeling, welke in 1843 in eene vergadering met gesloten deuren dienaangaande is gedaan, maar heeft zich bereid verklaard om, des gevorderd, dezelve mededeeling, in comité-generaal [illegible]

[illegible] commissie van rapporteurs heeft gemeend, dat er geene noodzakelijkheid [illegible], na kennis te hebben genomen van het antwoord der regering, de [illegible] van onderzoek in de afdeelingen [illegible] maar heeft [illegible]

redenen ter kennis der leden te doen brengen, en heeft den spreker gemagtigd om daartoe de aanvrage te doen — hetwelk dan ook is geschied.

Het verlof om den minister dienaangaande te interpelleren is onmiddelijk verleend. De minister van kolonien heeft zich bereid verklaard om dadelijk, in eene vergadering met gesloten deuren, op deze aanvrage te antwoorden. Daartoe is besloten, en nadat de kamer gedurende een uur in comité-generaal vergaderd was geweest, heeft de voorzitter de openbare vergadering op nieuw geopend, en vermits er geene onderwerpen meer aan de orde van den dag waren gesteld, de zitting opgeheven.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren, is ter kennisse der vergadering gebragt, dat door de afdeelingen tot hare respective rapporteurs benoemd zijn:

voor het wets-ontwerp omtrent de persioenen voor ambtenaren en geëmploijeerden aan 's Rijks werven, de heeren: *Wijnaendts*, *van Voorst*, *Smit*, *van Rijckevorsel* en *van Walcheren;*

voor het wets-ontwerp tot heffing van provinciale opcenten in Overijssel, de heeren: *Wijnaendts*, *van Voorst*, *Smit*, *van Rijckevorsel* en *Schiffer;*

voor het wets-ontwerp betreffende het fonds van proces-kosten, de heeren: *Backer*, *van Voorst*, *Engelen*, *van Rijckevorsel* en *Fokker*.

Voorts heeft de Commissie van Rapporteurs voor de beide wets-ontwerpen betreffende het muntwezen haar algemeen verslag uitgebragt, en zijn de beraadslagingen over die wets-ontwerpen vastgesteld op Dingsdag den 11 dezer, des voormiddags ten 11 ure.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen aangevangen over het wets-ontwerp, houdende bekrachtiging eener met de Nederlandsche Handel-Maatschappij geslotene overeenkomst, en hebben daarover, na eene uitvoerige rede van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, het woord gevoerd, de heeren: *Godefroi*, *Sloet tot Oldhuis*, *Lotsy*, *de Man*, *Zijlker* en *Donker Curtius*.

De voortzetting der beraadslagingen werd bepaald op des avond ten half acht ure.

Van den 9den.

Nadat in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-generaal van eergisteren avond de algemeene beraadslagingen over het wets-ontwerp betreffende de overeenkomst met de Handel-Maatschappij waren voortgezet en ten einde gebragt, hebben die over het eenig artikel der wet in de zitting van gisteren ochtend eenen aanvang genomen, en zijn daarop amendementen voorgesteld door de heeren: *Duymaer van Twist* (met twee sub-amendementen van de heeren *van Zuijlen van Nyevelt* en *Poortman*), *van Hall*, *Verweij Mejan* en *Donker Curtius*.

In dezelfde zitting heeft de Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp betreffende de vermeerdering van uitgaven voor de openbaarmaking van het verhandelde in de Kamers der Staten-Generaal haar algemeen verslag uitgebragt, en zijn de beraadslagingen over dat ontwerp vastgesteld op Woensdag 12 dezer, des voormiddags ten 11 ure.

De voortzetting der beraadslagingen over het wets-ontwerp betreffende de overeenkomst met de Handel-Maatschappij bepaald zijnde op gisteren avond ten 7 ure, is in die zitting, nadat nog eenige leden het woord hebben gevoerd, en voor dat men tot de stemming is overgegaan, het woord verleend aan den minister van kolonien, die verklaard heeft, dat hij de zekerheid heeft verkregen, dat, indien er eenig amendement mogt worden aangenomen den inhoud van het contract betreffende, dit zou moeten worden beschouwd als eene verwerping der voordragt, daar de directie der Nederl. Handelm. hem verklaard heeft, dat zij in geene verandering van het contract zou kunnen toestemmen. Het is op dien grond, dat de regering meent zich te moeten verklaren tegen alle amendementen, met uitzondering van dat van den heer *Donker Curtius*.

De beraadslagingen worden dien ten gevolge gesloten, en allereerst de verschillende voorgestelde amendementen in hoofdelijke omvraag gebragt.

Het amendement van den heer *van Zuylen van Nyevelt* wordt *verworpen* met 52 tegen 6 stemmen; dat van den heer *Poortman*, met eenparigheid van stemmen op eene na; dat van den heer *Duymaer van Twist*, met 37 tegen 21 stemmen; dat van den heer *van Hall*, met 35 tegen 23 stemmen, en dat van den heer *Donker Curtius*, met 34 tegen 24 stemmen.

Al de voorgestelde amendementen nu verworpen zijnde, wordt het eenig art. in omvraag gebragt, en met eene meerderheid van 32 tegen 26 stemmen *aangenomen*.

Eindelijk is het ontwerp in zijn geheel met gelijke meerderheid aangenomen. De zitting is daarna gescheiden.

— Het den 28 dezer in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ingekomen ontwerp van Gemeente-wet en daarbij gevoegde Memorie van toelichting is verdeeld in zeven hoofdstukken, en bevat voornamelijk het volgende:

I HOOFDSTUK. *Van de zamenstelling der Gemeente-besturen.* Het bestuur van iedere gemeente wordt, met wijziging van de verschillende tot dus verre bestaande benamingen, volgens de bij de Grondwet aangeduide benaming, opgedragen aan eenen gemeente-raad, bestaande uit: eenen burgemeester door den Koning te benoemen; uit twee tot vier wethouders, mede door den Koning te benoemen, uit eene voordragt van drie candidaten uit den gemeente-raad te kiezen, en uit 5 tot 36 raadsleden, wanneer de burgemeester mede raadslid is, en zulks naar dat de bevolking uit 1000 tot 100,000 zielen en daarboven bestaat.

II. HOOFDSTUK. *Van de Kiezers ter benoeming van de raadsleden.* Om kiezer te zijn, moet men: Nederlander wezen, in het genot der burgerlijke en burgerschapsregten; meerderjarig; in 's rijksbelastingen, de opcenten voor het Rijk daaronder begrepen, uit eigen hoofde betalen o. a. voor de provincie Friesland: Leeuwarden *f* 28; Sneek *f* 24; Harlingen *f* 23; Bolsward *f* 21 en in de overige gemeenten *f* 15, en niet begrepen zijn onder de in art. 9 *a* en *b* vermelde uitgesloten.

In de eerste helft der maand Maart van het jaar, volgende op dat waarin deze wet is afgekondigd, maken burgemeester en wethouders de lijst op van de bevoegde kiezers; die lijst wordt uiterlijk op den laatsten dag der maand April door den gemeente-raad vastgesteld en daarna gedurende veertien dagen ter Secretarie ter inzage van de ingezetenen gesteld. Vóór 15 April, kan ieder die in zijn kiesregt op eenigerlei wijze beweert te zijn verkort, de uitspraak inroepen van de arr. regtb. en van deze uitspraak, daarvoor gronden vermeenende te bezitten, de vernietiging vragen van den Hoogen Raad, doch alleen wegens schending of verkeerde toepassing der wet. Vóór den laatsten Augustus wordt de lijst door den gemeente-raad gesloten, ter Secretarie nedergelegd en aan de ingezetenen bekend gemaakt. De oproepingsbrief, welke Ged. Staten zorgen, dat burgemeester en wethouders acht dagen vóór de verkiezing aan de woonplaats der kiezers doen afgeven, moet zijn gesloten, het stembriefje bevatten, en het getal der te vervullen raadsplaatsen, de namen der aftredende leden, en de dag, de uren en de plaats der verkiezing vermelden. De gewone bijeenkomst der Kiezersvergaderingen, wordt geopend op den derden Dingsdag van October, telke drie jaren; de buitengewone, op last van Ged. Staten, uiterlijk binnen zes maanden, ter vervulling eener tusschentijds opengevallene raadplaats. Zij kunnen in hoofd- en onder-afdeelingen gesplitst worden, en worden door den burgemeester of een lid van den raad voorgezeten, aan wie twee of vier leden ter stemopneming worden toegevoegd. De stembriefjes schriftelijk ingevuld, doch ongeteekend en behoorlijk gesloten, worden persoonlijk ingeleverd en door den voorzitter, in bijzijn van den kiezer in de bus gestoken, terwijl zijn naam door twee leden van het bureau van stemopneming op de door hen gehouden wordende lijsten wordt aangeteekend. Voor de benoeming van raadslid wordt, bij de eerste stemming, de volstrekte meerderheid van al de uitgebragte stemmen, die in aanmerking komen, gevorderd. Indien al de te benoemen raadsleden niet bij de eerste stemming zijn verkozen, wordt door het bureau [illegible]

het grootste aantal stemmen hebben verkregen. Deze lijst bevat twee maal zoo veel namen van personen als er nog raadsleden zijn te benoemen. Bij gelijkheid van verkregen stemmen beslist het lot wie op de lijst moet geplaatst worden. Ged. Staten bepalen den dag waarop deze tweede stemming moet plaats hebben, bij welke de benoeming bij betrekkelijke meerderheid of bij staking het lot beslist.

III. Hoofdstuk. *Van de gemeente-besturen.* De leden van den gemeente-raad mogen elkander niet nader dan in den derden graad, — de burgemeester, buiten den raad gekozen, den leden van den raad niet nader, dan in dienzelfden graad, — burgemeester en wethouders elkander niet nader dan in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaan, en geene der in art. 63 1°—10° vermelde betrekkingen bekleeden. Deze, zoo mede burgemeester en wethouders, worden voor zes jaren verkozen en benoemd, en treden aanvangende op den 2 Januarij 1853, telken drie jaren voor de helft af. De burgemeester, geen lid van den raad zijnde, heeft alleen eene raadgevende stem. De raadsvergaderingen worden openbaar gehouden, tenzij twee derde der aanwezige leden, tot behandeling van de in art. 89 vermelde onderwerpen, tot de vergadering met gesloten deuren besluit. De raad regelt en bestuurt de huishouding der gemeente, met in achtneming der bepalingen der wet. Burgemeester en wethouders zijn belast, met de uitvoering der gemeentelijke verordeningen en besluiten van den raad, als mede met de uitvoering der wetten, maatregelen van algemeen bestuur en provinciale reglementen en verordeningen aan hen opgedragen enz. De jaarwedde van den burgemeester wordt door den Koning vastgesteld, op voordragt van Ged. Staten, na den gemeente-raad te hebben gehoord; de jaarwedde der wethouders door Ged. Staten mede na den gemeente-raad te hebben gehoord.

IV Hoofdstuk. *Van den Secretaris.* De Secretaris wordt door den gemeente-raad benoemd, geschorst, ontslagen en ontzet. De jaarwedde wordt door Ged. Staten vastgesteld, na den gemeente-raad te hebben gehoord. Hij is belast met het houden van het proces-verbaal der handelingen, zoowel van den gemeente-raad als van burgemeester en wethouders, en met de bewaring van het archief der gemeente.

V Hoofdstuk. *Van den gemeente ontvanger.* De ontvanger der gemeente wordt mede door den raad benoemd, geschorst, ontslagen en ontzet. Hij stelt eenen borgtogt van *f* 300 tot hoogstens *f* 50,000. De jaarwedde wordt door Ged. Staten vastgesteld, na den gemeente-raad te hebben gehoord.

VI Hoofdstuk. *Van de geldmiddelen der gemeente.* De gemeente-raad brengt jaarlijks, vóór het einde der maand September, op voordragt van burgemeester en wethouders, de bij de wet omschreven uitgaven, en alle ontvangsten, hoe ook genaamd, op den staat van begrooting, welke staat vóór het einde van October ter goedkeuring aan Ged. Staten wordt ingezonden, na alvorens gedurende den tijd van tien dagen ter secretarie ter inzage van de ingezetenen te zijn gelegd.

VII Hoofdstuk. *Algemeene en overgangs bepalingen.* Alle geschillen tusschen Ged. Staten en de gemeentebesturen opgerezen, worden door den Koning, na ingewonnen advies van den Raad van State, beslist. Ged. Staten der onderscheidene provincien zijn bevoegd alle zoodanige maatregelen te nemen die tot de rigtige uitvoering van het II hoofdstuk dezer wet vereischt worden, en alle oprijzende geschillen of bezwaren die uitvoering betreffende, te beslissen; zij nemen daarbij de voorschriften door den Koning gegeven in acht. De gemeentebesturen, volgens de bepalingen dezer wet daar te stellen, treden in werking op het door den Koning te bepalen tijdstip. Tot zoolang blijven de thans bestaande plaatselijke besturen en de verordeningen waarnaar het plaatselijk bestuur wordt uitgeoefend, in wezen. Ook na het in werking brengen dezer wet, blijven, in gemeenten die niet met andere worden vereenigd, de thans aanwezige secretarissen, die niet tevens burgemeester zijn, en de gemeente onvangers in functie, voor zoo verre zij de door deze wet gevorderde vereischten bezitten.

— *Vervolg en slot van het ontwerp van wet op het lager onderwijs.* (Zie vorig nommer.)

Art. 22. Het examen, in het voorgaande artikel vermeld, loopt over de vakken die aan de openstaande school, naar gelang van hare klasse, worden onderwezen, en wordt, ten overstaan van den gemeente-raad, afgenomen door den schoolopziener met een of meerder leden der plaatselijke schoolcommissie, waar die bestaat, en zoo noodig met behulp van eenen bekwamen onderwijzer. — Bij verschil omtrent den uitslag van het examen tusschen den gemeente-raad en schoolopziener, of tusschen deze en Gedep. Staten, beslist het departement van binnenlandsche zaken, dat alsdan tevens de acte van aanstelling afgeeft. — Indien niet meer dan een persoon zich aanmeldt, moet deze nogtans bij een examen nader voldoende bewijzen van bekwaamheid geven.

Art. 23. Onderwijzers mogen geene ambten of bedieningen bekleeden, noch handel, beroepen of neringen uitoefenen, noch door iemand hunner huisgenooten doen uitoefenen, ten ware zij daartoe, op voordragt van den gemeente-raad en den schoolopziener, of de plaatselijke schoolcommissie, waar die bestaat, eene bepaalde magtiging van Gedep. Staten hebben verkregen.

Art. 24. Onderwijzers en onderwijzeressen, zoomede ondermeesters en ondermeesteressen, die zich aan pligtverzuim of wangedrag schuldig maken, of aan de godsdienstige begrippen van anders denkenden opzettelijk te kort doen, worden, op voordragt van den gemeenteraad of den schoolopziener, na ingewonnen advies der provinciale commissie van onderwijs, door Gedep. Staten, in hunne bediening voor drie maanden geschorst, met gemis van hun inkomen. In geval van herhaling of bij ergerlijk levensgedrag worden zij op gelijke wijze van hunne bediening ontzet, en in het laatste geval wordt tevens hunne acte van algemeene toelating vervallen verklaard. — Vorenstaande bepalingen omtrent de schorsing en ontzetting zijn insgelijks van toepassing op de overtreding van het voorgaand artikel.

Art. 25. Die onderwijs wenscht te geven in eene bijzondere school, moet aan het gemeentebestuur en den schoolopziener vertoonen: *a.* eene acte van algemeene toelating, verkregen na aflegging van een behoorlijk examen op de wijze in art. 10 vermeld, in de vakken waartoe het onderwijs betrekking zal hebben; *b.* een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door burgemeester en wethouders der gemeente of gemeenten, waar de bezitter gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond. — De acte onder *a* vermeld, waarvan gedurende de zes laatst voorafgaande jaren geen gebruik is gemaakt, is vervallen. Het getuigschrift, onder *b* vermeld, moet zijn ten genoege van het gemeentebestuur en den schoolopziener; bij afkeuring door beiden, of een hunner, heeft de bezitter beroep op Gedep. Staten. Vorenstaande bepalingen zijn insgelijks van toepassing op degenen die huisonderwijs wenschen te geven.

Art. 26. Voor het bijzonder en het huisonderwijs is eene acte van algemeene toelating zonder rang voldoende. — Zij geldt alleen binnen het ressort der genen, door welken zij is afgegeven. — De bepaling van art. 19 is mede op haar van toepassing.

Art. 27. De acte van algemeene toelating van bijzondere onderwijzers en onderwijzeressen, die onderwijs geven, strijdende met de maatschappelijke orde of met de goede zeden, of wel door zedeloos gedrag openlijke ergernis geven, wordt vervallen verklaard, op de wijze bij art. 24 bepaald. — Evenzoo wordt vervallen verklaard de acte van bijzondere ondermeesters en ondermeesteressen, huisonderwijzers en huisonderwijzeressen, die zich aan een ergerlijk levensgedrag schuldig maken.

Art 28. Ieder locaal, bestemd voor eene bijzondere school, moet, alvorens daarvan gebruik kan worden gemaakt, door burgemeester en wethouders en den schoolopziener gezien en voor de gezondheid niet schadelijk zijn verklaard. — Ingeval van verschil van gevoelen tusschen deze, of bij bezwaar van den kant des onderwijzers, beslissen Gedep. Staten.

Art. 29. Die onderwijs geeft in een locaal dat niet is onderzocht, of, onderzocht zijnde, is afgekeurd, wordt gestraft met eene boete van *f* 25 en gevangenis van drie dagen, te zamen of afzonderlijk. — Het locaal wordt gesloten. In geval van herhaling wordt zijne acte van algemeene toelating vervallen verklaard, op de wijze bij art. 24 bepaald.

Art 30. Het huisonderwijs wordt gegeven in de woningen van particulieren, aan kinderen van het gezin, door personen aldaar niet inwonende. — Het is dezen niet geoorloofd dat onderwijs ten hunnent te geven.

Art. 31. Van het huisonderwijs is onderscheiden het huiselijk onderwijs, dat aan kinderen gegeven wordt door personen bij ouders of voogden inwonende. — Op dit onderwijs is deze wet niet van toepassing.

Art. 32. Het toezigt over den staat en de inrigting van het schoolwezen is opgedragen aan schoolopzieners en plaatselijke schoolcommissien.

Art. 33. De schoolopzieners worden, op voordragt van het depart. van binnenl. zaken, door Ons benoemd voor den tijd van vier jaren. De aftredenden zijn weder benoembaar.

Art. 34. Iedere provincie wordt verdeeld in schooldistricten. — Elk district staat onder het toezigt van eenen schoolopziener. — De schoolopzieners binnen dezelfde provincie maken, met den voorzitter, gezamenlijk uit de commissie van onderwijs.

Art. 35. Tot waarneming van het voorzitterschap benoemen Gedep. Staten een lid uit hun midden. De commissie benoemt eenen ondervoorzitter uit haar midden. — Een der leden van de commissie wordt door Ons tot secretaris benoemd. — Aan elke commissie wordt, ter voorziening in de noodige kosten, eene jaarlijksche som, geëvenredigd aan de uitgebreidheid der provincie, van rijkswege toegelegd.

Art 36. In alle gemeenten van eene bevolking van 4000 zielen of daarboven, worden schoolcommissien door het gemeentebestuur aangesteld. De districts-schoolopzieners zijn als zoodanig steeds leden der plaatselijke schoolcommissie. — In plaatsen, wier bevolking minder dan 4000 zielen bedraagt, kan het schooltoezigt door den districts-schoolopziener, in overleg met het gemeentebestuur, worden toevertrouwd aan een of meer der daartoe geschikte personen.

Art. 37. Alle instellingen van lager onderwijs, zoo openbare als bijzondere, moeten steeds toegankelijk zijn voor de personen belast met het toezigt op het onderwijs. — De onderwijzers en onderwijzeressen zijn gehouden hun alle inlichtingen te geven, die geacht kunnen worden ter uitvoering dezer wet noodig te zijn. — Weigering in een dezer gevallen wordt gestraft met eene boete van *f* 25 *of* gevangenis van drie dagen, en bij herhaling telkens met eene boete van *f* 25 *en* gevangenis van drie dagen.

Art. 38. De processen-verbaal, door de schoolopzieners en plaatselijke school. commissien, betrekkelijk overtredingen dezer wet opgemaakt en met eede bevestigd, gelden als schriftelijke bescheiden.

Art. 39. De verdere voorschriften omtrent de examens tot het verkrijgen der acten van algemeene toelating en de vergelijkende examens, de instructien voor de schoolopzieners en provinciale commissien van onderwijs, en de bepalingen vereischt tot uitvoering dezer wet, worden door Ons vastgesteld.

Art. 40. De bepalingen voor de provincien in het algemeen, en voor de gemeenten in het bijzonder, worden door de Provinciale Staten, onder onze goedkeuring, en door de gemeentebesturen, met inachtneming van art. 140 der Grondwet vastgesteld.

Art. 41. De in sommige gemeenten bestaande verpligting tot vereeniging der betrekking van openbaar schoolonderwijzer met kerkelijke bedieningen houdt op, zoodra na de afkondiging dezer wet die betrekking openvalt.

Art. 42. De acten van algemeene toelating vóór de afkondiging dezer wet verleend, blijven in het algemeen van kracht, doch vervallen voor degenen, die, na die afkondiging aan het hoofd eener bijzondere school wenschen te staan. De bestaande acten van den eersten en tweeden rang geven gelijke regten als die van den eersten rang bij deze wet bedoeld. — De bestaande acten van den derden rang en die van schoolhouderes geven gelijke regten als die van den tweeden rang bij deze wet bedoeld.

In de bij dit ontwerp behoorende memorie van toelichting merkt de Regering aan, dat er welligt geen wets-ontwerp is, welks vervaardiging meer moeijelijkheden heeft aangeboden dan het tegenwoordige. — Een aantal genootschappen, schoolopzieners en onderwijzers hebben hunne meening omtrent dit belangrijke onderwerp aan de Regering medegedeeld. De kennisneming dier geschriften heeft tot de overtuiging geleid, dat het eene volstrekte onmogelijkheid is, eene wet omtrent dit onderwerp te vervaardigen, die de algemeene goedkeuring kan wegdragen. De Regering heeft gemeend, den eenigen veiligen weg in te slaan, door, in de eerste plaats, lettende op de voorschriften der Grondwet en op hare eigene kennis en ondervinding, van de medegedeelde opmerkingen een voorzigtig en gepast gebruik te maken, doch te laten liggen hetgeen, hoewel op zich zelf niet ongegrond, echter uit een meer algemeen standpunt beschouwd, haars inziens, minder raadzaam te achten was. Zij meent, dat vele en ook gewigtige bedenkingen tegen haren arbeid aangevoerd zullen worden, maar zij weet evenzeer, dat het toegeven aan die bezwaren andere, van nog gewigtiger aard, zou doen ontstaan. In de voorgedragene wet zijn alleen de beginselen opgenomen; alles wat van reglementairen, provincialen of plaatselijken aard is, wordt overgelaten aan reglementen, door den Koning, de provinciale en plaatselijke besturen nader vast te stellen. — Het is verder allezins wenschelijk geoordeeld, dat de nieuwe wet op het lager onderwijs, zoo veel dit met de veranderde tijdsomstandigheden overeen te brengen is, in verband zou zijn met de bestaande wetgeving. De wet van 1806 heeft niettegenstaande hare gebreken, veel goeds gesticht, en het zijn meer bepaaldelijk de later genomene besluiten, welke tot klagten aanleiding hebben gegeven. Uit dien hoofde zijn in dit wetsontwerp al die bepalingen, zoo wel uit de wet van 1806 en de daarbij behoorende reglementen, als uit de latere verordeningen, overgenomen, wier nut en doelmatigheid de ondervinding overvloedig aangetoond heeft.

AMSTERDAM, den 8 September.

De afloop der koffijveiling is zeer gunstig geweest. Als de 19,000 balen — nog te Middelburg te veilen — in de verhouding tot de besteede prijzen te Rotterdam en alhier werden verkocht, dan heeft de veiling, globaal berekend, 1¼ millioen gulden meer opgebragt, dan men eene maand te voren taxeerde — ruim 3 millioen gulden meer dan naar de taxatie van de voorjaarsveiling, en ruim 4½ millioen gulden meer dan naar die van September 1848.

SNEEK, den 7 September.

Twee jongelingen tot den handwerkersstand behoorende, verlieten in het voorjaar, met overleg en goedkeuring hunner ouders, den vaderlandschen grond, om in Noord-Amerika een ruimer bestaan te vinden dan hun hier beschoren was. Dat land, in het oog van velen een land van beloften, schijnt aan hunne verwachting echter niet voldaan te hebben, want zij zijn eergisteren hier weder in de ouderlijke woning teruggekeerd. Ons bevreemt dit niet, dewijl wij gelooven, dat er, bij het verbazend groot getal landverhuizers, al spoedig te veel ambachtslieden zullen verschijnen in een land, dat hoofdzakelijk voor bekwame landbouwers, met eenig geldelijk vermogen, goede vooruitzigten aanbiedt.

LEEUWARDEN, den 10 September.

Eergisteren hadden op de gewone harddraversbaan, buiten de voormalige Vrouwenpoort alhier, door *P. J. de Boer* en eenige liefhebbers, twee harddraverijen met paard en chais plaats. — De eene des voormiddags ten 10 ure, voor paarden, die nog geene prijzen gewonnen hadden, waarvan de overwinning is behaald door den heer *Age Alles Fockema*, en de tweede des namiddags ten 3 ure, voor alle paarden, behalve die een prijs hadden gewonnen, waarin de prijs is behaald door den heer *D. van der Leij*. — Beiden liepen zeer geregeld af en werden door schoon weder begunstigd.

— Men verneemt dat de heer *L. Weinthal*, reeds door zijne vroegere reizen hier te lande gunstig bekend, en sedert eenen geruimen tijd zich hier ter stede met het beste gevolg onledig houdende, met het genezen van stamelen, spraakgebreken en doofheid, nog eenigen tijd het voornemen heeft alhier te verblijven. Reeds sedert negen jaren heeft de heer *Weinthal* in zijne vaderstad Hamburg met het beste gevolg een instituut opgerigt voor stamelenden en lijders aan gebreken der spraak, omtrent welke inrigting, vele buitenlandsche dagbladen, met den meesten lof, melding hebben gemaakt. Ook de veelvuldige getuigschriften zoo van hooggeschatte geneeskundigen, als van verschillende particulieren van elders en hier te lande, getuigen zoo wel van de goede methode als van de talrijke genezingen door dezen heer tot stand gebragt, waarom wij vermeenen de aandacht van daarbij belanghebbenden op deszelfs tijdelijk verblijf te mogen vestigen.

— Het Hoofdbestuur der Nederland. Rijn-Spoorweg-Maatschappij, wenschende den nieuwen termijn van 14 dagen, voorgeschreven bij art. 17 der Statuten, zooveel de finantieele behoeften der Maatschappij zulks toelaten, te verlengen, verwittigt de houders der aandeelen, waarop de zesde storting, van *f* 6 per aandeel, nog niet betaald is, dat ter voldoening dier storting de nieuwe termijn is open gesteld tot en met 10 Oct. e. k., na verloop van welken termijn gemeld art. 17 der Statuten op de in gebreke gebleven aandeelen van toepassing zal zijn.

— Daar het 5de Nederrijnsch Nederlandsch zangerfeest, dit jaar welligt geene plaats zal hebben, vernemen wij, dat bij de Utrechtsche liedertafel *Aurora* het voornemen bestaat, om nog in den loop dezes jaars in Nederland een dergelijk feest te vieren, uitsluitend met behulp der Nederlandsche liedertafels.

— Een der rijkste lieden van Europa, de heer *Chr. Bullen*, deelhebber van het bankiershuis *Leyland Bullen en Co.*, is Woensdag te Liverpool overleden. Men begroot zijn vermogen op zestig millioen guldens. Hij onderscheidde zich door soms overdrevene spaarzaamheid.

— De *Staatsc. Ct.* zegt, dat de commissie voor het hooger onderwijs eerstdaags het verslag van de werkzaamheden aan de hooge regering zal inleveren, en dat in dat verslag ook is opgenomen de bepaling, dat in het vervolg de [illegible]

voor academische graden zullen worden afgenomen voor iedere faculteit, door drie professoren, uit iedere academie een, en dat het getal der hoogleeraren te Leijden zal worden vermeerderd, en omtrent de collegie-gelden ook andere bepalingen zijn beraamd.

— In een berigt uit Flensburg, in Sleeswijk, hetwelk dezer dagen, door Zweedsche troepen bezet is, leest men, dat bij de Zweedsche soldaten nog een vroom gebruik uit den dertigjarigen oorlog bestaat; 's morgens en 's avonds namelijk bij het appèl zingen zij, op de straat, twee verzen van een kerkelijk gezang en wordt voor hen een gebed uitgesproken.

— In Londen wordt thans ter bezigtiging gesteld het model eener groote hangbrug, welke op last van den keizer van Rusland is vervaardigd en bestemd om over den Dnieper gelegd te worden. Deze brug zal de communiatie tusschen Rusland en Polen vergemakkelijken, en zal de langste zijn, wat tot nu toe van dien aard bekend is, namelijk eene halve Engelsche mijl - 750 Ned. ellen. Zij zal zamengesteld zijn uit zes bogen, waarvan vier eene lengte zullen hebben van 444 voet en twee 222 voet, de rijweg 34 voet breedte en het voetpad 6 voet breedte. De gansche zamenstel zal 5 jaren arbeids vereischen.

— De toebereidselen voor de groote tentoonstelling van voorwerpen van kunst en nijverheid te Londen — waarvan wij reeds melding maakten — worden krachtig voortgezet en in Frankrijk en Noord-Amerika maakt men zich tot den Europeeschen industrielen wedstrijd gereed. Er zullen ettelijke prijzen van *zestig duizend* gulden.

— De waarnemers van de weêrsgesteldheid in Londen hebben opgemerkt, dat er sedert het jaar 1819 in de maand Augustus niet zoo weinig regen gevallen is als nu; in de geheele maand heeft het slechts 3 dagen geregend en zelfs nog niet eens een halve duim hoog. In de maand Augustus 1848 viel er vier en een halve duim water en regende het 29 dagen van de maand. — Het bedrag van de electriciteit in den atmospheer aanwezig, was de geheele maand zeer klein.

— Uit Berlijn wordt gemeld:

Het Hanoversche kabinet blijft nog altijd weigeren tot het bijeenroepen van den Duitschen Rijksdag zijne toestemming te geven. Het schijnt daartoe niet eer te willen overgaan, alvorens Beijeren en Wurtemberg tot het verbond zijn toegetreden, uit vrees dat Pruisen anders in die vergadering een al te overwegenden invloed zal uitoefenen. De Pruisische regering zal intusschen op den ingeslagen weg onvermoeid voortgaan, en die Duitsche staten, welke op 15 dezer niet zijn toegetreden, beschouwen als afkeerig om zich thans reeds aan te sluiten. Men kan het echter niet ontkennen, dat in weêrwil van de goede bedoelingen, de plannen van Pruisen slechts weinig kans hebben om tot eenig goed doeleinde te geraken; alhier schijnt men zich dan ook daaromtrent steeds minder illusie te maken.

MENGELWERK.

Landbouwkundige Spreekwijzen.

De mest is geen heilige, doch, waar hij valt, doet hij mirakelen. — Die de [illegible] koopt, heeft ze voor niet; maar die ze niet koopt, moet ze dubbel betalen. — Kalk maakt rijke ouders, maar arme kinderen. — Zaaijing hol; oogsten vol. — Die vroeg zaait, heeft den tijd vóór zich; die laat zaait, achter zich. — Vrouwenkoren, goed koren; (dat is rogge gezaaid op *Maria* geboorte, den 8 September.) — Het zweet van de paarden is de beste mest voor de boekweit. — In paardenvleesch is het goed boekweit telen. — Geef mij plaats, dan kom ik (de boekweit). — De boekweit moet er aan waaijen. — Wie knollen wil eten, moet *St. Laurens* (den 10 Augustus) niet vergeten. — Die knollen egt, mag niet omzien. — Hennep schaamt zich niet op een mesthoop te groeijen. — Spaar bij den hennep den ploeg, bij het vlas de egge niet. — Molshoopen in Maart gespreid, beloont zich in den hooitijd. — Voor *St. Jan* (den 24 Junij) maait men gras *in* de weiden, na *St. Jan uit* de weiden. — Armoede op den [illegible]l, armoede overal. — Goede verzorging is de beste veearts. — Goed voederen [illegible] veel, maar slecht voederen nog meer. — Orde is het halve voeder. — Voêr[illegible] niet, maakt het vee mager. — Men melkt eene koe door den bek. — Bedrieg eene melkkoe en zij zal u weder bedriegen. — Paardenvleesch is duur vleesch, en toch wil niemand het eten. — Lichtmis (den 2 Februarij.) helder [illegible] klaar, een goed iemen-jaar (bijenjaar). — Lichtmis donker, de boer een jon[illegible]r; Lichtmis helder, de boer in den kelder. — Donker op de kale toeg (twijg), [illegible]gen 't heele jaar genoeg. — Het dansen van muggen in Maart, voorspelt den [illegible]ood aan het schaap. — Vroë aoren, 'n slechte *St. Jaopk*. (Als het koren vroeg [illegible]n schiet, zal het in 't laatst van Julij [*St. Jacobus* den 25 Julij] regenach[illegible] zijn). — Een drooge Maart en een natte April, dan doet de landman wat [illegible] wil. — De zon schijnt geen honger in het land. — Die niet mest, die mist [illegible]. — Die zijn roet (onkruid) een jaar laat staan, kan zeven jaar uit wieden [illegible]an. — Wieden en delven, beloont zich zelven. — De mist heeft vorst in de [illegible]st. — Het oog van den meester maakt het paard vet. — Lente koud en nat, [illegible]oren in het vat. — Vreemde koeijen likken vreemde kalveren. — Wij moeten [illegible]iet kakelen, maar eijeren leggen. — Arme boeren hebben om de drie jaar een [illegible]isgewas, meer gegoeden om de zeven jaar. — Wintergraan zegt: smyt my er [illegible]p, ik kruip er wel in. Zomergraan daarentegen: smyt mij er in, ik kruip er [illegible]el uit. — Van rogge zegt men: veertien dagen bloeijen, veertien dagen groei[illegible]n, veertien dagen striepen (strepen), veertien dagen riepen (rijpen).

Drentsche Courant.

Dat de gewoonte om huwelijks-aanvragen door de dagbladen te doen, hier [illegible] lande veld wint, schijnt niet te ontkennen, maar of er reeds huwelijks-bu[illegible]aux bestaan, waar men zich naar welgevallen van huisvrouwen en echtgenoo[illegible]n voorzien kan, is ons onbekend. — Mogt iemand er lust toe hebben er een [illegible] te rigten, hij spiegele zich aan de regtspraak in Frankrijk en spiegele zich [illegible]eene groote winsten voor. In de vorige maand diende voor de regtbank te Pa[illegible] eene aanspraak van den ondernemer van zoodanig bureau, tegen eenen oud-[illegible]ocureur aldaar, die weigerachtig was het loon te betalen, hetgeen zij waren overeengekomen, dat de koppelaar ontvangen zoude, voor de bevordering van [illegible] gedaagdes huwelijk met de vrouw die hij getrouwd had. — De regtbank heeft gevonnisd, dat de aangegane verbindtenis *geene geoorloofde oorzaak* had, en den eischer met zijne vordering afgewezen.

De PROVINCIALE COMMISSIE van ONDERWIJS in FRIESLAND, gedenkt hare aanstaande Herfst-Vergadering te houden op den 9 October e. k. en volgende dagen. Degenen, die verlangen alsdan een examen voor haar af te leggen, en zich daartoe ten minste veertien dagen vooraf, bij den Schoolopziener van het District, waarin zij wonen, hebben aangegeven, met overlegging der vereischte stukken, worden uitgenoodigd, om op den tweeden Vergaderdag, den 10 October e. k., des voormiddags ten 8 ure, zich te vervoegen op het Gouvernementshuis te Leeuwarden.

De Secretaris der Provinciale Commissie van Onderwijs in Friesland,
J. H. BEHRNS.

De Deken der Orde van Advokaten te Leeuwarden, herinnert de Leden die op [illegible] wenschen in die betrekking te continueren, aan de bepalingen die hen [illegible]en in den loop der maand September ter Griffie van het Hof hunne acten [illegible] eeddoening te laten viseren.

Leeuwarden, den 7 September 1849. B. ALBARDA.

Soirée amusante Parisienne.

[illegible]AS BAMBERG, Mechanicus van Amsterdam, heeft de eer te verwitti[illegible] dat hij voornemens is, om alhier nog tot den 25 dezer te vertoeven, en [illegible] zich minzaam aan tot het geven van PRIVAAT VOORSTELLINGEN in [illegible] en particuliere Gezelschappen, waar men hem mogt gelieven te ont[illegible]. Woont op de Weeze, naast den Heer *Wijbrandij*, te Leeuwarden.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

[illegible] maakt bekend, dat door haar zullen worden geveild:
Te Rotterdam op *Donderdag* den 18 October 1849:
[illegible] JAVA TABAK, [illegible]
[illegible]

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat door haar zullen worden geveild te *Amsterdam*, op *Donderdag* den 11 *October* 1849, des voormiddags ten elf ure, in het Lokaal *de Zwaan*, op den *Nieuwendijk*, de navolgende hoeveelheden JAVA-THEE, liggende in Entrepôt (regten *f* 12), als:

Te *Amsterdam*:

TEGEL		70/8				Kisten.
BOEIJ	904/4					»
CONGO BOEIJ	129/4					»
CONGO	4824/4		191/12			»
KEMPOEIJ	1099/4					»
SOUCHON	908/4		1891/12			»
PECCO	313/4		560/12			»
SOEPOEIJ PECCO			15/12			»
THONKAIJ	1356/4					»
SCHIN	495/4					»
HIJSANT SCHIN	199/4					»
HIJSANT	375/4		372/12			»
UXIM			172/12		93/32	»
JOOSJES G. B.			70/12	19/16	10/32	»
» F. B.			80/12	21/16	6/32	»

Te *Rotterdam*:

TEGEL		20/8				Kisten.
BOEIJ	540/4					»
CONGO BOEIJ	22/4					»
CONGO	2214/4		145/12			»
KEMPOEIJ	361 4					»
SOUCHON	362/4		1230/12			»
PECCO	295/4		305/12	8/16		»
THONKAIJ	227/4					»
SCHIN	294/4					»
HIJSANT	253/4		171/12			»
UXIM			66/12			»
JOOSJES G. B.			128/12	20/16		»
» F. B.			21/12	40/16	18/32	»

van de aanvoeren 1847, 1848 en 1849, aangebragt per diverse schepen van *Java*, leverbaar per Ontvang-cedullen.

De stellen en monsters zullen in tijds worden verkrijgbaar gesteld.

Amsterdam, den 8 September 1849.
VAN DER OUDERMEULEN, *Pr.*
GOUDSWAARD, *D. f. S.*

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER en KAAS*, den 7 September 1849, aan de Stadswaag te Leeuwarden:

	PRIJS.	AANVOER.
BOTER	*f* 31,00.	862/4 281/8 111/16 vaten.
KAAS	*f* 14,00 à *f* 17,50.	9 159 Ned. ponden.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 8 September 1849.

NEDERLAND.				Gebl.
Werk. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$53\frac{13}{16}$	54	$53\frac{13}{16}$
Dito dito ..	3 »	$63\frac{9}{16}$	$63\frac{5}{8}$	
Dito dito ...	4 »	84		
Amort.-Synd.	$3\frac{1}{2}$ »	84		
Handel-Maats.	»			
FRANKRIJK.				
Certific.......	3 pCt.	$52\frac{5}{8}$	53	$52\frac{3}{4}$
SPANJE.				
Leen. *Ard.* v. 85 £	5 pCt.	$11\frac{13}{16}$	$11\frac{7}{8}$	
» » v. 510 £	5 »	$11\frac{7}{8}$	$11\frac{15}{16}$	
» onb. Stukk.	5 »	$11\frac{3}{4}$		
»	3 »			
» Binnenl. à 6/m	3 »	$27\frac{5}{16}$	$27\frac{7}{16}$	$27\frac{5}{16}$
Ardoin Coupon.....	»	$8\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{2}$	
PORTUGAL.				
Te Londen 5 (nu 4) pCt.				
»	4 »	$31\frac{5}{16}$	$31\frac{3}{8}$	

RUSLAND.			Gebl.
Ob. bij *H.* 1798/1816	5 pCt.	$104\frac{5}{8}$	$104\frac{3}{4}$
dito dito 1828/1829	5 »	$104\frac{5}{8}$	
Dito bij dito..	4 »	$86\frac{3}{4}$	
Dito bij *Stiegl.*	4 »	$83\frac{1}{2}$	$84\frac{3}{4}$
OOSTENRIJK.			
Metaliek......	5 pCt.	85	$85\frac{1}{4}$
» 1847...	$2\frac{1}{2}$ »	$44\frac{3}{4}$	$45\frac{1}{16}$
AMERIKA.			
Bank-Actien V. Staten			
Braz. 1824..........		$88\frac{1}{2}$	
» £ 200........			
Peru..........	4 pCt.	$52\frac{7}{8}$	
Grenada......			
Mexico..............		$27\frac{3}{8}$	$27\frac{7}{16}$
Venezuela......			
Ecuador............		$3\frac{1}{8}$	

Binnenlandsche fondsen waren heden onveranderd; Spaansche en Portug. een weinig flaauwer in prijs; Russ. en Oostenr. prijshoudend: Fransche fondsen op nieuw lager; Zuid-Amerika zonder variatie.

Zondag, den 9 September.

Integr. $54\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{8}$. Aand. Hand.-Maatschappij 160. Ardoins à *f* 510 $11\frac{15}{16}$, 12. Dito Coup. (nieuwe) $8\frac{5}{16}$. Sp. Binnenl. 3 pcts. $27\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$.

Fransche Oblig. 3 pcts. 53, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{8}$,

De stemming was heden over het algemeen williger. Bijzonder gewild waren Fransche Oblig. 3 pcts., waarin de handel zeer levendig was.

*** Ondertrouwd:
Sneek, den 2 September 1849.
J. A. VISSER, en
E. G. VELTMAN.

*** Ondertrouwd:
Leeuwarden, den 5 September 1849.
J. H. HAVERSCHMIDT, N. Tz. en
H. VAN DAM.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:
Beetsterzwaag, den 8 September 1849.
A. H. WARTENA, *Med. Doct. te Oldeboorn*, en
I. L. VAN DER SLUIS.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van eene DOCHTER, J. OUWENBROEK, geliefde Echtgenoot van
Harlingen, den 3 September 1849. P. POSTHUMA.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van een' ZOON, de Hoog Wel Geboren Vrouwe A. G. VAN ANDRINGA DE KEMPENAER — geb. DE SCHEPPER.
Den huize Oostenburg, den 5 September 1849.

*** Heden overleed na eene lijden van zeven weken, mijne dierbare Vrouw JETSCHE J. VAN DER PLOEG, in den ouderdom van 28 jaren. Vier Kinderen, die hun verlies niet beseffen, zijn mij overgebleven.
Grouw, den 31 Augustus 1849. S. WARTENA.

*** Onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder Mejufvrouw MARIA CATHARINA KRAMERS, Wed. van den Heer W. VAN GENT, overleed heden, na voorzien te zijn van de H. H. Sacrementen der stervenden, in den ouderdom van zestig jaren.
Sneek, den 2 September 1849.
M. VAN GENT,
Uit aller naam.
De veelvuldige betrekkingen van de overledene gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

KIMSWERD, den 4 September 1849. Heden overleed, tot mijne bittere droefheid, mijne eenigste en beminde Dochter GRIETJE, in den bloeijenden leeftijd van ruim 23 jaren. Zij was, bij 't gemis van mijnen Echtgenoot, door stille deugd en verstandsbeschaving, de vreugde en steun mijns ouderdoms.
AAFKE R. SCHIPPERS,
Wed. W. H. BAKKER.

*** Heden morgen omstreeks 5 ure, overleed na eene kortstondige ongesteldheid, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot en der Kinderen zorgdragende Vader EVERT ATES FABER, in leven Kastelein op Camstraburen, in den ouderdom van ruim 39 jaren; na eene echtverbindtenis van ruim 13 jaren, mij nalatende 4 Kinderen. Zwaar treft mij deze slag, doch wensch in Gods wil eerbiedig te berusten.
Leeuwarden, den 4 September 1849. Wed. E. A. FABER.
[illegible]
[illegible]

*** Ons geliefd Zoontje NICOLAAS, over welke geboorte wij ons op den 19 Augustus jl. verheugden, werd ons heden weder tot onze droefheid door den dood ontrukt.

Harlingen, den 6 September 1849.

J. TIMMER.
G. TIMMER, geb. RITSMA.

*** Onze dierbare Moeder JELTJE D. STEENHUIZEN, Weduwe wijlen FEDDE P. DE VRIES, bezweek heden avond voor het geweld der heerschende ziekte, in den ouderdom van ruim 50 jaren. Met onzen hoog bejaarden Grootvader, wiens eenigst kind zij was, beweenen wij het gemis der onvergetelijke.

Warga, den 9 September 1849.

PIETER F. DE VRIES,
uit aller naam.

Men gelieve deze algemeene voor bijzondere kennisgeving te houden.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 4 tot en met den 10 Septemb. 1849 aangegeven: 7 Geboren. 14 Overleden. 2 Huwelijken.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN BARRADEEL noodigen uit, zoodanige toegelatenen tot Onderwijzer van ten minsten den *derden* rang, als genegen en geschikt zijn, om benoemd te worden tot ONDERMEESTER in de school te *Sexbierum*, om zich daartoe, door *gefrankeerde* brieven, met overlegging van hunne bewijzen van rang en goed gedrag, bij hen Grietman en Assessoren aan te melden vóór den 26 dezer.

De *vaste* voordeelen aan deze post verbonden, zijn: eene jaarwedde uit de Grietenijkas van *f* 150 en een derde gedeelte der opkomsten van de avondschool ten gemelde dorpe in den winter gehouden wordende.

De *tegenwoordige* naar elders verroepen ondermeester geniet ook nog andere voordeelen. Deze echter zijn gevolgen van, bij ondervinding geblekene geschiktheid, en andere omstandigheden, en kunnen dus niet vooraf aan zijn opvolger worden toegezegd.

Sexbierum, den 3 September 1849.

Grietman en Assessoren van Barradeel,
L. G. HILBIDA,
Ter ordonnantie van dezelven,
E. J. ALTA.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN FRANEKERADEEL, convoceren de Hervormde Floreenpligtigen van onderstaande dorpen, in de respective Kerken, als die van:

Tzum, op Dingsdag den 18 September 1849, des voormiddags ten 11 ure;
Boer, op Woensdag den 19 September 1849, des morgens ten 9 ure;
Ried, op denzelfden dag, des voormiddags ten 11 ure;
Midlum, op Donderdag den 20 September 1849, des voormiddags ten 10 ure;
Achlum op denzelfden dag, des namiddags ten 12½ ure;
Herbaijum, op Zaturdag den 22 September 1849, des morgens ten 9 ure;
Dongjum, op denzelfden dag, des middags ten 12 ure;
Sweins, op Dingsdag den 25 September 1849, des morgens ten 9 ure;
Peins, op denzelfden dag, des voormiddags ten 10 ure;
Schalsum, op denzelfden dag, des middags ten 12 ure;
Hitzum, op Woensdag den 26 September 1849, des voormiddags ten 11 ure;

ten einde: 1°. De Kerke-Rekeningen over 1848 op te nemen en na welbevinding te sluiten; 2°. de Begrootingen voor 1850 vast te stellen; 3°. voor de 1mo Januarij 1850 aftredende Kerkvoogden en voor andere vacatures door overlijden, bedanken enz. ontstaan, benoemingen te doen; 4°. te *Achlum*, *Midlum*, *Herbaijum*, *Peins* en *Zweins*, te besluiten over het heffen van omslagen over de floreenen der Hervormden, en 5°. te delibereren en te besluiten over zoodanige punten als ter behandeling kunnen worden voorgedragen.

Franeker, den 8 September 1849.

Grietman en Assessoren voornoemd,
HEERMA VAN BEIJMA THOE KINGMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
C. WIJBENGA.

DE GRIETMAN VAN FRANEKERADEEL maakt door deze bekend, dat de passage met Rijtuigen en Vee over de Brug genaamd de MIEDUMER-PIJP, gelegen over de *Tzummer Vaart* in den Rijweg van *Franeker* naar *Bolsward*, tot nadere aankondiging zal zijn gesloten.

Franeker, den 8 September 1849.

De Grietman voornoemd,
HEERMA V. BEIJMA THOE KINGMA.

MR. A. VAN SLOOTEN, Notaris te Dokkum, zal, publiek tegen genot van strijk- en verhooggeld, op Dingsdag den 18 September e. k., des avonds ten zeven ure, ten huize van *Michiël Dijkstra*, op de Vleeschmarkt te Dokkum, provisioneel ter verkoop veilen:

1°. Eene hechte en sterke WINKELHUIZINGE cum annexis, staande voor den Lagenweg aan de Hoogepol te Dokkum, in wijk No. 176; voorzien van: een ruim Voorhuis, Voorkamer, Peijkamer, sterke Zolder, Bleek, eene vrije Steeg en verdere aanbehooren, Kadaster Gem. Dokkum, sectie A, no. 490, groot 1 roede 5 el.

2°. Eene BEURT- of de HELFT in een geoctroijeerd TREKSCHIP, varende van Dokkum op Leeuwarden en terug, no. 9.

Laatst bewoond en gebruikt door *Martinus Visser* en zijne wijlen huisvrouw *Geertruida Woltring* te Dokkum.

Beide perceelen dadelijk na de finale toewijzing te aanvaarden.

DE Griffier P. VISSER, te Hindeloopen, gedenkt, mede ten verzoeke van den Secretaris J. ALBERTS, aldaar, op Maandag en Dingsdag den 24 en 25 September e. k., des morgens ten 9 ure, ten huize van Mej. de Wed. *R. J. Duiff*, te Hindeloopen, bij boelgoed, tegen gereed geld, te verkoopen: MEUBELS en HUISRAAD, bewerkt ZILVER, O. I. PORSELEIN, LINNEN, BONTEN, enz. enz.

Verkoop van Watermolens.

T. KORTENHORST, Notaris te Kuinre, zal, op Vrijdag den 28 September 1849, des middags ten 12 ure, ten huize van den Logementhouder *P. F. Coopman*, te Kuinre, publiek verkoopen:

4 beste en zeer goed onderhoudene WATERMOLENS, van 9 tot 10 el vlugt, waaronder twee sedert weinige jaren nieuw gebouwd; alsmede een SCHROEFTJASKER, allen staande in het bedijkte rondebroek der gemeenten Kuinre en Blankenham.

Nadere inlichting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

Bij geslotene briefjes te huur:

Eene uitmuntende en aangenaam gelegene ZATHE en LANDEN, met HUIZINGE, SCHUUR, HOVINGE, BOOMEN, PLANTAGIE c. a., staande en gelegen aan den Hemadijk onder Nieuwland, groot 34 bunder 65 roede 85 el, alle uitmuntende Greidlanden; thans bij *Bartele Obbes van der Weide* en *Vrouw* in huur en gebruik; St. Petri en den 12 Mei 1850 vrij te aanvaarden.

De conditien liggen ter lezing ten huize van WILLEM DE BOER, *bij de voormalige Noorderpoort te Sneek* en ten Kantore van Mr. C. WIERSMA, *Notaris te Leeuwarden*, alwaar de briefjes *franco* moeten worden ingeleverd vóór of uiterlijk op den 28 September 1849.

Bij geslotene briefjes te huur,

VOOR DEN TIJD VAN 5 JAREN, VAN AF St. PETRI 1850.

Een stuk GREIDLAND, *de Bagijne Fenne* genaamd, gelegen aan den Straatweg naar Groningen, onder het behoor van Leeuwarden, ten Kadaster bekend gemeente Leeuwarden, sectie E, no. 244, voor eene grootte van 1 bunder 36 roede 80 el; thans door *C. Bakker* als huurder wordende gebruikt.

De Voorwaarden liggen ter lezing bij den Candidaat-Notaris J. RIEMERSMA PATER, in het Zaailand te Leeuwarden, bij wien de briefjes franco zullen moeten worden ingeleverd vóór of op den 20 September 1849.

Uit de hand te huur:

De PLAATS door *Sijbe Aukes Blijstra* wordende bewoond, gelegen onder Oldeboorn. Conditien te vernemen bij ALLE TJEERDS BUURSMA, te Beets.

MEN biedt TE KOOP aan: Eene moderne APOTHEEK, bestaande in: eene smaakvolle KAST met POTTEN en FLESSCHEN, eiken TOONBANK, CAPELLE enz. enz.; waaromtrent informatien te bekomen zijn ten Kantore van den Notaris H. B. KLAASESZ, te Ternaard.

TE KOOP: 2 beste gebruikte KAPWAGENTJES, 4 dito CHAISEN met en zonder kap, 1 ligte BAROUCHETTE, 1 nieuw KAPWAGENTJE en CHAISEN in soorten, voor welker deugd wordt ingestaan, bij IJDE REITSMA, Mr. Wagenmaker in de Schrans, bij den Molen bij Leeuwarden.

Uit de hand te Koop,

bij de voormalige firma JOHS. BRANDSMA & Co.,

TE *LEMMER:*

5 eiken ROEDEN, dik 13 tot 16 duim, lang 10 el 656 streep tot 12 el 1.. streep (36 tot 41 voet);

21 dito BALKEN, dik 16 tot 24 duim, lang 8 el 880 streep tot 11 el 2.. streep (30 tot 38 voet);

6 dito KLOSSEN, dik 15 tot 24 duim, lang 5 el 328 streep tot 7 el 9.. streep (18 tot 27 voet);

Gezaagd eiken VELLINGHOUT en KISTPLANKEN;

6 ronde dennen BALKEN, lang 17 el 760 streep tot 20 el 720 streep (60 tot 70 voet), eene partij JUFFERS, KOLDERS en ELLENS, vuren PLANKEN, dik ¾ en 1¼ duim;

GRONINGER- en PANLATTEN, greenen RIB van verschillende dikte en lengte; voorts een zoo goed als nieuwe KAPWAGEN, KAPCHAIS, BOERENWAGEN en PAARDENTUIGEN, STEENTANGEN, STOOTIJZERS, zware MOKERS, TONMOLENS, BAGGERBEUGELS en ANKERTOUWEN. Alles tegen contante betaling.

Conservatie der Oogen,

tot onderhoud en versterking door BERGKRISTALLEN GLAZEN, voor alle gezigten. In het bijzonder beveelt de Ondergeteekende zijne nieuw uitgevonden AVONDBRILLEN. De heerlijke hoedanigheid en deugd dezer *Brillen* worden algemeen door de *Oogartsen* van Europa erkend. Hij beroemt zich door deze Glazen de lijders behulpzaam te zijn.

E. KOSMAN,
in de Sacramentstraat te Leeuwarden.

1849. NIEUWE UITVINDING.

GROOTE VERBETERING DER BEKKEN VAN FRANSCHE PHILOPOGYRIAANSCHE PENNEN,

genaamd van Schildpad, à f 1,50 de Doos van 100 Bekken.

Deze PENNEN hebben eene scheikundige bereiding ondergaan, welke van dien aard is, dat zij nimmer door de aankleving van den inkt bederven. Ook verscheuren zij het papier niet en men kan daarmede alle mogelijke trekken of paraphen doen. Men gelieve deze Pennen wel te onderscheiden en van de metalen Pennen en van de bekken van witte Pennen, daar zij op deze eenen hoogen graad van volkomenheid vooruit hebben.

SAKSISCHE ZOLEN.

ONDOORDRINGBAAR VOOR WATER EN VOCHTIGHEID,
EENIG VOORBEHOEDMIDDEL TEGEN VOCHT
EN KOUDE. *f* 1 HET PAAR.

De ZOLEN verhinderen de koude en vochtigheid in Schoenen of Laarzen door te dringen. Des zomers slurpen zij de uitwaseming op en beletten alzoo allen reuk aan de voeten.

Is gelogeerd in het Logement *de Posthoorn* bij E. v. D. WAL alhier.

J. LOUY, van *Parijs.*

Eene ingekankerde huidziekte

genezen door de Zalf en Pillen van HOLLOWAY.

James Haslitt, te Menagh woonachtig, in het Donegal, leed aan eene kwaadaardige huidziekte en was bedekt met zweren op zijnen regter schouder, arm en zijde, hetwelk hem buiten staat stelde zijn werk te verrigten. Zijne ziekte was van een zoo kwaden aard, dat hij het voorwerp werd van algemeen medelijden. In dezen toestand werden hem eenige Zalf en Pillen van *Holloway* gegeven, en daar hij vervolgens eenige weken voortging met het gebruik van dit uitmuntend geneesmiddel, genas hij volkomen, en is thans weder als te voren in staat zijne bezigheden te verrigten.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF van - 0,90, - 2,10, - 3,30, - 8,15, - 15,90, - 23,90,

Zijn op *franco aanvrage*, *à contant*, te bekomen aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; M. GAARBEEK, te Groningen; H. A. BINKSMA, te Harlingen; H. A. P. VAN GORCUM, te Assen; alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BIJ J. VAN DER BAAN, Mr. Vleeschhouwer op de Keizersgracht te Leeuwarden, zijn te bekomen: Beste RUNDERHAZEN, tegen 25 Cents de 5 Ned. Ons.

Hardzeilpartij op het Buiten-Verlaat te Dragten.

MET permissie van het Edel Achtbaar Bestuur dezer plaats gedenken de Kastelein H. P. VAN DER WERFF en eenige Liefhebbers, op Zaturdag den 15 September e. k., des namiddags ten 1 ure, te laten Verhardzeilen: *Eene fraaije ZILVEREN TABAKSDOOS*, door Booten van 4 el 6 palm en daar beneden. Aangifte des voormiddags precies ten 11 ure.

D. WIJTEMA, Apotheker te Groningen, vraagt een BEDIENDE met 1mo November e. k., aan wien gelegenheid zal gegeven worden om de Academische lessen bij te wonen. Brieven franco.

A. C. SCHOUTEN, Mr. Scheepmaker te Gouda, verlangt een MEESTERKNECHT die vast werk verlangt en bekend is met het bouwen van TJALKEN en zoogenaamde BLOKZIJLER JAGTEN. Men adressere zich met franco brieven.

EEN BAKKERSKNECHT, van de Hervormde Godsdienst, welke den 12 November e. k. eene dienst verlangt, vervoege zich liefst in persoon bij H. WIEGERSMA, Bakker te Bockum. Brieven franco.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ wordt verlangd, een JONGELING van goed zedelijk gedrag, welke bereids twee à drie jaren op eene Drukkerij is werkzaam geweest.

DEGENE welke een gewoon TURFSCHIP vermist, kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij JACOB A. TOLSMA, Landbouwer onder het dorp Marssum.

***** OP heden wordt uitgegeven bij L. SCHIERBEEK, te *Leeuwarden:*

I. *DAVIDS* OFFER OP MORIA TER OPHOUDING DER PLAGE, ALS EEN VOORBEELD VOOR ONS TE DEZER DAGEN.

Eene Leerrede over II Samuel 24: 25, ter gelegenheid van den Kerkelijken BEDE- en DANKDAG, op den 26 Augustus 1849, door J. ROORDA, Herv. Predikant te Nes op Ameland. Ten voordeele der Diakonie aldaar. De prijs 25 Cents.

II. HET STERVEN IS DEN CHRISTEN GEWIN.

Leerrede over Phil. 1: 21b,

UITGESPROKEN DEN 15den APRIL 1849, IN DE GEMEENTE TE *VROUWEN-PAROCHIE* NA HET OVERLIJDEN VAN HAREN LEERAAR, *door A. WASSENBERGH, Predikant te St Anna-Parochie.* Prijs 25 Cents.

Tevens zijn bij bovengemelde Boekverkooper nog eenige Exempl. te bekomen à *f* 1,25 IN PLAATS VAN *f* 2,50,

DE TWEEDE DRUK VAN DE

VOLKSGENEESKUNDE,

VAN Dr. J. F. OSIANDER.

Deze tweede en door den Officier van Gezondheid J. A. VAN OORT vermeerderde Druk bevat eene menigte Raadgevingen tegen Ontsteking, Koorts, Tandpijn, Hoofdpijn, Verkoudheid, Hoest, Kramp in de Maag, het Zuur, de Hik, Buikloop, Aanbeijen, Jicht en Rhumatisme, Aamborstigheid, Kramp in de Borst, Longtering, Ontsteking van den Pisweg, Graveel, Wormen, Lintworm, Vallende Ziekte, Koliek, Geelzucht, Waterzucht, Scheurbuik, Ziekten der Kinderen, Klierziekten, Oogziekten, Onvruchtbaarheid, Ziekten der Zwangerheid, Ontsteking der Vrouwelijke Borsten, Vergiftiging, Schijndood, Behoedmiddelen tegen Besmettelijke Ziekten, de Aziatische Braakloop, Cholera Morbus, Huidvlekken, Moedervlekken, Zeeziekte, enz., enz.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.